

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการศึกษาและได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดสู่การปฏิบัติพัฒนาเด็ก
2. ความรู้ทางทฤษฎีปัญหา
3. ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมระดับปฐมวัย
4. กิจกรรมที่ส่งเสริมทฤษฎีปัญหา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการและแนวคิดสู่การปฏิบัติพัฒนาเด็ก

หลักการและแนวคิดของนักการศึกษาสู่การปฏิบัติพัฒนาเด็ก

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้อาศัยหลักการและแนวคิดของนักการศึกษาจากต่างประเทศมาสู่การปฏิบัติพัฒนาเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 4-6) ได้ประมวลแนวคิดของนักศึกษามาสู่หลักในการจัดการศึกษาปฐมวัยดังนี้ เพียเจท์ (Piaget) เชื่อว่า พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเด็กเกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก มีการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและมีการปรับขยายประสบการณ์เดิม ความคิดและความเข้าใจให้ขยายมากขึ้น ซึ่ง فروยด์ (Freud) เชื่อว่าประสบการณ์ในวัยเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพของคนเราเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะเกิดอาการชะงักพฤติกรรมถดถอย คับข้องใจ ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่า ถ้าเด็กได้รับการชมเชย เมื่อประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม เด็กจะมีความสนใจที่จะทำต่อไป ส่วนแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) เชื่อว่าความต้องการของมนุษย์นั้น ในเด็กเล็กจะพัฒนาความต้องการทางร่างกายก่อนและพฤติกรรมส่วนใหญ่ที่แตกออกมาก็เพื่อตอบสนองความต้องการทางกาย เมื่อเด็กโตขึ้นมีประสบการณ์มากขึ้นก็เริ่มพัฒนาความต้องการด้านอารมณ์และสังคมต่อไป การแสดงพฤติกรรมก็จะสลับซับซ้อนขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่ง อารี รังสินันท์ (2524, หน้า 73-75) ได้จำแนกความต้องการของวัยเด็กก่อนประถมศึกษาไว้ ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานทางกาย หมายถึง ความต้องการพื้นฐานที่สามารถทำให้ชีวิตดำรงอยู่และเจริญเติบโต ได้แก่ ความต้องการอากาศหายใจ อาหาร น้ำ อุณหภูมิที่พอเหมาะ การพักผ่อน การขับถ่ายหากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านี้ จะมีผลต่อพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ของเด็ก

2. ความต้องการพื้นฐานทางสุขภาพจิต หมายถึง ความต้องการทางสังคมในระยะต้นที่ทำให้เด็กพัฒนาสุขภาพจิตที่ดี ความต้องการนี้ได้แก่ ความรัก ความอยากรู้ อยากเห็น เป็นที่ยอมรับในสังคม ความสำเร็จเป็นต้น

3. ความต้องการพื้นฐานทางสติปัญญา หมายถึง ความต้องการมีอิสระในการคิด การเรียนรู้ภาษาพูด ช่างทำ การรู้จักเหตุผล ครูจึงเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น ใช้สติปัญญาตามความถนัดของเด็ก แสดงออกในรูปกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

4. ความต้องการพื้นฐานทางจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่สอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมของสังคม เด็กวัยก่อนประถมศึกษามีประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาในด้านจริยธรรม ได้แก่ การรักความจริง ความกล้าที่จะยอมรับความจริง การไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยมีความรักความเมตตาเป็นพื้นฐาน

5. ความต้องการพื้นฐานทางความปลอดภัย และเสรีภาพ เด็กวัยก่อนประถมศึกษาต้องการความเอาใจใส่ดูแลจากบิดา มารดา หรือผู้ที่ใกล้ชิด เด็กต้องการอิสระภาพ ถ้าเด็กได้รับการสนองตอบความต้องการนี้จะเป็นการฝึกหัดการคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเอง

6. ความต้องการเป็นที่ยอมรับและยกย่องชมเชย เด็กวัยก่อนประถมศึกษาต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของครู เพื่อน ต้องการคำชมเชยจากพ่อแม่ ครู ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองความต้องการนี้จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออกและเป็นผู้นำ

จากหลักการและแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบถึงแนวทางในการจัดการศึกษาหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการเด็กต่อไป

2. ความรู้ทางพหุปัญญา

โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักวิทยาศาสตร์ด้านระบบประสาทแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญาและจำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของคนเอาไว้ 7 ประเภท และภายหลังเพิ่มเติมอีก 1 ประเภท โดยได้คิดทฤษฎี

พหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligence MI) และจำแนกคนเอาไว้ในหนังสือชื่อ “โครงสร้างของจิต” (Frame of mind) โดยเขาได้ศึกษาจากผู้ที่มีส่วนบกพร่องทางสมองในบางส่วนและพบว่าผู้ที่ถูกศึกษายังมีความสามารถในส่วนที่เหลืออยู่ ซึ่งเป็นการพิสูจน์ว่า สมองของมนุษย์แบ่งเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนได้กำหนดความสามารถเป็นเรื่อง ๆ คือ มีปัญญาหลาย ๆ อย่าง ถือกำเนิดมาจากสมองเฉพาะส่วนแตกต่างกัน การ์ดเนอร์ ได้ใช้ฐานความคิดจากศาสตร์ทางการรับรู้ (Cognitive Science) และศาสตร์การทำงานของสมอง (Neuro Science) และให้คำจำกัดความว่า “ปัญญา” ว่า “ความสามารถที่จะค้นหาและแก้ปัญหา และสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของสังคม”(เจดศักดิ์ ชุมนุม, 2540, อ้างใน เขียวพา เดชะคุปต์, หน้า 2-3)

สติปัญญาทั้ง 8 ด้านนี้ ได้แก่

1. สติปัญญาด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence) คือ ผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาสูง เช่น นักเล่านิทาน นักพูด นักการเมือง หรือด้านการเรียน เช่น กวี นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ ปัญญาด้านนี้ยังรวมถึงความสามารถในด้านการจัดกระทำเกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา เสียง ความหมายและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษา เช่น ความสามารถในการหว่านล้อม การอธิบาย เป็นต้น

2. สติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematic Intelligence) ได้แก่ ผู้ที่มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข เช่น นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ และผู้ให้เหตุผลที่ดี เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ปัญญาด้านนี้ยังรวมถึงความไวในการเห็นความสัมพันธ์แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรมและการคิดที่เป็นเหตุผล (cause-effect) และการคิดคาดการณ์ (if-then) วิธีการที่ใช้ในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน สรุป การคิดคำนวณ การตั้งสมมติฐาน

3. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) คือ ความสามารถในการมองเห็นพื้นที่ ได้แก่ นายพราน ลูกเสือ ผู้นำทาง และสามารถปรับปรุงวิธีการใช้เนื้อที่ได้ดี เช่น สถาปนิก มัณฑนากร ศิลปิน นักประดิษฐ์ ปัญญาด้านนี้รวมไปถึงความไวต่อสี เส้น รูปร่าง เนื้อที่ และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านี้ นอกจากนี้ยังหมายถึง ความสามารถที่จะมองเห็นและแสดงออกเป็นรูปร่างถึงสิ่งที่เห็นและความคิดเกี่ยวกับพื้นที่

4. สติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Body-kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ร่างกายของตนแสดงความคิด ความรู้สึก ได้แก่ นักแสดง นักแสดงท่าเต้น นักกีฬา นาฏกร นักฟ้อนรำ และความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะรถยนต์

คล้ายแพทย์ ปัญญาด้านนี้รวมถึงทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

5. สติปัญญาทางด้านดนตรี/จังหวะ (Musical/Rhythmic Intelligence) คือ ความสามารถทางด้านดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ดนตรี ปัญญาด้านนี้รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนอง เสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี

6. สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้รวมถึงความไวในการสังเกต น้ำเสียง ใบหน้า ท่าทางทั้งยังมีความสามารถในการรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธ์ภาพของมนุษย์และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตาม

7. สติปัญญาด้านตนเองหรือการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จักตนเอง และสามารถประพฤติปฏิบัติได้จากความรู้จักตนนี้ความสามารถในการรู้จักตัวตน ได้แก่ การรู้จักตัวเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง ในเรื่องใดมีความรู้เท่าทัน อารมณ์ความคิด ความปรารถนาของตน มีความสามารถในการฝึกฝนตนเองและเข้าใจตนเอง

8. สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic Intelligence) เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงความสามารถของคนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึงพัฒนาการมนุษย์และการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนกันของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียนเปลี่ยนของสสาร

ทฤษฎีทางพหุปัญญา (MI Theory) ไม่เพียงแต่อธิบาย ปัญญาทั้ง 8 ด้านนี้เท่านั้น แต่ยังอธิบายลักษณะที่สำคัญเอาไว้ดังนี้

1. ปัญญามีลักษณะเฉพาะด้านจากการศึกษาเรื่องสมอง
2. ทุกคนมีปัญญาทั้ง 8 ด้าน มากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป ซึ่งบางคนอาจจะมีปัญญาทั้ง 8 ด้านสูงมากทุกด้าน แต่บางคนก็อาจจะมีเพียงหนึ่งหรือสองด้าน ส่วนด้านอื่นไม่สูงนัก
3. ทุกคนสามารถพัฒนาปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้นถึงระดับใช้งานได้ ถ้ามีการให้กำลังใจฝึกฝนอบรม มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ความร่วมมือของผู้ปกครอง การได้ประสบการณ์ก็อาจจะเสริมสมรรถภาพของปัญญาด้านต่าง ๆ ได้

4. ปัญหาด้านต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ การ์ดเนอร์ชี้แจงว่า การแบ่งลักษณะของปัญญาแต่ละด้านเป็นเพียงการอธิบายลักษณะของปัญญาแต่ละด้านเท่านั้น แท้ที่จริงแล้วปัญญาหลาย ๆ ด้านจะทำงานร่วมกัน เช่น ในการประกอบอาหารก็ต้องสามารถอ่านวิธีทำ (ด้านภาษา) คำนวณปริมาณของส่วนผสม (ด้านคณิตศาสตร์) เมื่อประกอบอาหารเสร็จก็ทำให้สมาชิกทุกคนในบ้านพอใจ (ด้านมนุษยสัมพันธ์) และทำให้ตนเองมีความสุข (ด้านการเข้าใจ รู้จักตนเอง) เป็นต้น การกล่าวถึงปัญญาแต่ละด้าน เป็นเพียงการนำลักษณะพิเศษเฉพาะออกมาศึกษาเพื่อหาแนวทางใช้ให้เหมาะสม

5. ปัญญาแต่ละด้านจะมีการแสดงความสามารถหลายทาง เช่น บางคนไม่มีความสามารถด้านการอ่าน ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีความสามารถทางภาษา เพราะเขาอาจจะเป็นคนที่เล่านิทานและเล่าเรื่องเก่ง ใช้ภาษาพูดได้คล่องแคล่ว หรือคนที่ไม่มีความสามารถทางกีฬาอาจจะใช้ร่างกายได้ดีในการถักทอผ้า หรือเล่นหมากรุกได้เก่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้แต่ในปัญหาด้านใดด้านหนึ่งก็จะมีแสดงออกถึงความสามารถหลากหลาย

การ์ดเนอร์ เชื่อว่า แม้ว่าคนแต่ละคนจะมีสติปัญญาด้านใดด้านไม่เท่ากัน แต่ก็สามารถพัฒนาปัญญาทั้ง 8 ด้านนี้ได้

ลักษณะและประเภทของบุคคลแบ่งตามพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ทั้ง 8 ด้าน

1. สติปัญญาด้านคำพูด/ภาษา บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัดทางด้านนี้จะมีลักษณะเข้าใจคำสั่งและความหมายของคำ ชอบอ่าน เขียน เล่าเรื่อง อธิบายได้ชัดเจน มีอารมณ์ขัน ความจำดี และสามารถวิเคราะห์ด้านภาษาได้ดี ประเภทของบุคคลที่มีลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ กวี นักเขียน นักพูด นักโ้ววาที

2. สติปัญญาด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัดทางด้านนี้จะมีลักษณะที่มีความสามารถจำสิ่งที่เป็นแบบแผนที่เป็นนามธรรมได้ มีเหตุผล สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ ชอบทำการทดลอง ค้นหาหาคำตอบ ทำงานกับตัวเลข หาคำตอบด้านรูปแบบและความสัมพันธ์ ชอบคณิตศาสตร์ คิดในเชิงเหตุผล และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี เรียนได้ดีโดยการจัดหมวดหมู่และแยกประเภท ประเภทของบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักคิด และนักสถิติ

3. สติปัญญาด้านดนตรี/จังหวะ บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัดทางด้านนี้จะมีลักษณะชอบร้องเพลง ฟังเพลง ชอบเล่นดนตรี และตอบสนองต่อเสียงเพลง แยกแยะ จำทำนอง เรียนรู้จังหวะดนตรีได้เร็ว รู้จักโครงสร้างของดนตรี โครงสร้างในการฟังเพลง สัมผัสคุณภาพของเสียงได้ บุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ นักดนตรี นักแต่งเพลง วาทยากร และวิศวกร

4. สติปัญญาด้านความถนัดทางกาย บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัดทางด้านร่างกายนี้จะมีลักษณะสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย รู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและสามารถแสดงออกได้ ชอบการเคลื่อนไหว สัมผัส วัสดุ และใช้ภาษาทางกาย ทำกิจกรรมที่ต้องใช้ร่างกาย เช่น กีฬา เต้นรำ การแสดง และประดิษฐ์สิ่งของได้ดี บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้ ได้แก่ นักกีฬา นักเต้นรำ ศัลยแพทย์ นักประดิษฐ์

5. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์จะมีลักษณะสามารถมองเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ได้ เห็นความสัมพันธ์ของพื้นที่ มองเห็นรูปลักษณะของสิ่งต่าง ๆ มีจินตนาการดี มองเห็นการเปลี่ยนแปลง อ่านแผนที่ แผนที่ภูมิได้ดี ชอบที่จะวาดสร้าง ออกแบบ ฝัน ศึกษาภาพนิ่ง ภาพยนตร์และทดลองกับเครื่องจักรกล บุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ นักเดินเรือ นักบิน ประติมากร ศิลปิน/นักวาดภาพ และสถาปนิก

6. สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีจะมีลักษณะเข้าใจผู้อื่น นำผู้อื่น จัดกลุ่ม สื่อสาร ระบุข้อพิพาทได้ แยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำงานหรือกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ แยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำงานหรือกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ชอบมีเพื่อนมาก ๆ ชอบพูด และร่วมสังสรรค์กับคนอื่น บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ ครู นักสังคมสงเคราะห์ นักแสดง นักการเมือง พนักงานขาย

7. สติปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง บุคคลที่มีความเข้าใจในตนเองจะมีลักษณะเป็นคนที่ มีจิตใจอ่อนโยน มีสมาธิดี ตระหนักและแสดงความรู้สึกของตนเองได้ หลาย ๆ อย่าง มีความคิดระดับสูง มีเหตุผล ชอบทำงานคนเดียวและสนใจติดตามสิ่งที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษ เรียนได้ดี ถ้ามีโอกาสทำงานโดยลำพังทำโครงการเดี่ยว ๆ และแสวงหาความสำเร็จในความสนใจและเป้าหมายของตนเองและต้องการเป็นผู้สร้างสรรค์ บุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ นักจิตวิทยา ผู้นำทางศาสนา และนักปราชญ์

8. สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ บุคคลที่มีความสามารถหรือความถนัดทางด้านนี้จะมีลักษณะเข้าใจการเปลี่ยนแปลง และปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงความสามารถของคนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึง

พัฒนาการของมนุษย์ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนของสิ่งและเข้าใจการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสสาร ประเภทของบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

(เยาวพา เดชะอุบต์ , 2542, หน้า 5-9)

วิธีสอนเพื่อเอื้อการพัฒนาเชาวน์ปัญญา

การนำเชาวน์ปัญญาของการ์ดเนอร์มาใช้ในห้องเรียน การ์ดเนอร์ ได้ให้ความสำคัญของการประเมินเชาวน์ปัญญาของนักเรียนแต่ละแบบว่า การประเมินผลการสอนเชาวน์ปัญญาหลายแบบมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับวิชาการหรือการประเมินสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการด้วยเหตุผลต่อไปนี้

1. เพื่อช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการเชาวน์ปัญญาแต่ละแบบ เพื่อใช้ในห้องเรียนและชีวิตประจำวัน
2. เพื่อหาทางสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้ยุทธศาสตร์ใหม่ ในการใช้เชาวน์ปัญญาที่เด่นของตน ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น
3. เพื่อจะได้ส่งเสริมนักเรียนให้ตระหนักในความสามารถที่เด่นของตนและเลือกวิชาชีพที่ถูกต้องกับความถนัดเป็นพิเศษ

วิธีการประเมินเชาวน์ปัญญาหลายแบบ

การ์ดเนอร์ เชื่อว่า การใช้การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาการในห้องเรียนและการเล่นของนักเรียนในห้องเรียน รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นเป็นพิเศษ และบันทึกการใช้เชาวน์ปัญญาของนักเรียนแต่ละแบบ จะช่วยให้ครูทราบว่า นักเรียนแต่ละคนมีเชาวน์ปัญญาแบบใดเด่นเป็นพิเศษ และเชาวน์ปัญญาแบบใดที่ยังด้อยอยู่ การ์ดเนอร์เชื่อว่า ถ้าครูสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนในสถานการณ์ต่าง ๆ และเวลาต่าง ๆ รวม 10 ชั่วโมง ก็จะสามารถตัดสินได้ว่า เด็กแต่ละคนมีเชาวน์ปัญญาแต่ละแบบอย่างไร ซึ่งมีวิธีการสังเกตเชาวน์ปัญญาแต่ละแบบของนักเรียน ดังนี้

ขั้นที่ 1 คิดตัวอย่างของพฤติกรรมที่แสดงว่า นักเรียนใช้เชาวน์ปัญญาแต่ละแบบและทำตารางรายชื่อของเชาวน์ปัญญาแต่ละแบบ เพื่อใช้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 คิดสร้างสถานการณ์พิเศษที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความสามารถหรือเขาวนปัญญาพิเศษ โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล เพื่อจะดูว่านักเรียนสามารถใช้เขาวนปัญญาแบบใดเป็นพิเศษ หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เขาวนปัญญาแบบใดบ้าง

ขั้นที่ 3 การสังเกต ใช้วิธีการสังเกตดังต่อไปนี้

- 3.1 ใช้ check list ที่มีรายการพฤติกรรมทั้ง 8 แบบ ช่วยในการสังเกต
- 3.2 บันทึกพฤติกรรมของนักเรียน โดยไม่ตีความหรือลงความเห็นส่วนตัว
- 3.3 เวลาที่ใช้สังเกตการด์เนอร์ กำหนดว่า การสังเกตควรจะใช้เวลารวมทั้งหมดราว 10 ชั่วโมง ซึ่งอาจจะใช้เวลาประมาณ 2-3 สัปดาห์ หรือมากกว่า

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์รวบรวมความถี่ ของเขาวนปัญญาแต่ละแบบของแต่ละกิจกรรมหรือสถานการณ์และความถี่ รวมทุกกิจกรรม วิเคราะห์ดูว่าเขาวนปัญญาแบบไหนที่นักเรียนแต่ละคนใช้บ่อยที่สุด และเขาวนปัญญาแบบไหนบ้างที่นักเรียนไม่ได้ใช้เลย และพิจารณาว่าเป็นเพราะเหตุใด ถ้าหากครูเห็นว่า สถานการณ์จำเป็นที่จะต้องใช้เขาวนปัญญาที่นักเรียนไม่ได้ใช้ ก็แสดงว่านักเรียนต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาเขาวนปัญญานั้น ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป ครูควรมีโครงร่างของเขาวนปัญญาของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งอาจจะให้คะแนนเขาวนปัญญาแต่ละแบบของนักเรียนจาก 0-10 ทั้งนี้ครูควรจะใช้ผลในข้อ 4 ช่วย แต่ต้องตระหนักในใจเสมอว่า ความเที่ยงของการตัดสินเขาวนปัญญาของนักเรียนขึ้นอยู่กับ การสังเกตของครูคนเดียว และอาจจะผิดพลาดได้ และให้นักอยู่เสมอว่า วัตถุประสงค์ของการใช้โครงร่าง (profile) ก็เพื่อช่วยนักเรียนพัฒนาเขาวนปัญญาที่ยังด้อยและใช้เขาวนปัญญาทุกแบบช่วยในการเรียนรู้ (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2541, หน้า 120-121)

ประโยชน์ของพหุปัญญา

กรีนฮอก (1997 อ้างใน สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2541) ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของพหุปัญญา ในห้องเรียนไว้ได้ 5 รายการ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสามารถของตนเอง และของคนอื่น
2. ช่วยให้นักเรียนใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของตนและปรับปรุงจุดอ่อนของตน
3. ช่วยเสริมความมั่นใจในตนเองของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกล้าทำงานที่ยากกว่าเดิม

4. ช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีขึ้น เพราะการทำให้เกิดการจดจำไม่ลืม โดยเฉพาะบทเรียนที่ใช้ฝึกหลายปีสัญญา
5. ช่วยในการประเมินทักษะพื้นฐานและระดับสูงของนักเรียนได้อย่างแม่นยำ

ดังนั้นการพัฒนาหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นจะส่งผลให้เด็กได้มีการพัฒนาความถนัดและความสามารถของตนเองในแต่ละด้าน เช่น สถิติปัญญาด้านภาษา เด็กจะมีความรู้สูงทางด้านภาษาและมีแนวโน้มจะเก่งทางด้านภาษาพูด สถิติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา และการใช้เหตุผล การคิดคำนวณ การจัดหมวดหมู่ แยกประเภท สถิติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ เด็กสามารถมีความเข้าใจภาพ 3 มิติ รู้จักการเปรียบเทียบรูปภาพ สัญลักษณ์ รูปทรง สถิติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว เด็กจะเรียนได้ดีจากการเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมและมักจะจำได้ดีจากสิ่งที่ทำไปแล้วมากกว่าสิ่งที่พูดและสังเกตเห็น สถิติปัญญาด้านดนตรี/จังหวะ จะทำให้เด็กมีความสามารถสูงด้านดนตรีในการคิดเป็นดนตรี สามารถฟังจำได้ รู้ได้และปฏิบัติได้ สถิติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ทำให้เด็กเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น รวมทั้งสถานการณ์ทางสังคมและการสื่อสารได้ดี สถิติปัญญาด้านตนเองหรือการเข้าใจตนเอง เด็กจะมีความสามารถเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองตามความเป็นจริง ชอบใช้เวลาในการสะท้อนอารมณ์และความคิดของตน สามารถเล่าเรื่องราว ประสบการณ์และชีวิตของตนเองได้ สถิติปัญญาด้านการรักษารักษาตัวช่วยให้เด็กเข้าใจสภาพธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ

3. ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมระดับปฐมวัย

3.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมด้านร่างกาย

เด็กปฐมวัยชอบเคลื่อนไหวอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของร่างกายเด็ก จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมด้านร่างกายประกอบด้วย

3.1.1 กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ให้เด็กเล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง เล่นในสนามเด็กเล่นนอกอาคารเรียนที่กว้างขวางและปลอดภัย เล่นเครื่องเล่นสนาม เช่น ซิงช้า ม้าหมุน เครื่องปั้นปาย รถจักรยาน 3 ล้อ เครื่องเล่นเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อ แขน ขา ในการเคลื่อนไหวและการทรงตัวได้เป็นอย่างดี กิจกรรมการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การกระโดดสองขา การกระโดดขาเดียว การปั้นปาย การถีบจักรยาน การโยน การรับ รวมทั้งกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามจังหวะและดนตรี การหัดกายบริหารและเล่นโดยใช้กำลัง

3.1.2 กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การให้เด็กใช้กล้ามเนื้อมือและตาทำงานประสานสัมพันธ์กัน ครูต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ของใช้ ของเล่น และกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เด็กได้ฝึกจากง่ายไปหายากตามความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อเล็กที่ควรจัด ได้แก่ การฝึกการหยิบจับสิ่งของ การละเลงสี การวาดรูป และระบายสี การพับ ฉีก ตัด ปะ การปั้น การพิมพ์ภาพ การหมุนบิด การขยำ การบีบ เป็นต้น สำหรับกิจกรรมพัฒนาประสาทสัมผัสได้แก่ การเล่นเกม การต่อภาพ การร้อยลูกปัด การลากเส้นโยงจุด การเทของเหลวใส่ภาชนะ การรูดซิป การติดกระดุม รวมทั้งการละเล่นของเด็กไทย เช่น การเล่นเกมเก็บ การเล่นเกมของ การเล่นเกมอีดัก

3.1.3 กิจกรรมพัฒนาสุขนิสัย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการอบรม การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน ฝึกให้รับประทานอาหารเช้าถูกหลักโภชนาการ ฝึกให้ดูแลความสะอาดของร่างกายและช่วยเหลือตนเอง กิจกรรมการฝึกทำได้โดยให้เด็กล้างมือก่อนและหลังการรับประทานอาหาร ฝึกยืนเข้าแถวรอรับอาหาร ฝึกทำความสะอาดโต๊ะอาหาร ฝึกเข้าห้องน้ำ และทำความสะอาดห้องน้ำ

3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจ

เด็กปฐมวัยมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย การแสดงอารมณ์ค่อนข้างรุนแรง เปิดเผยมักแสดงอารมณ์เพิ่มสูงกว่าวัยทารก อารมณ์ของเด็กมีลักษณะซับซ้อน แสดงออกในหลายรูปแบบ การควบคุมอารมณ์ทำได้ไม่ดีพอ การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะพัฒนาการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกได้ดีขึ้น แนวทางในการส่งเสริมความพร้อมทางอารมณ์และจิตใจทำได้ดังนี้

3.2.1 กิจกรรมการรู้จักตนเอง ทำได้โดยให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ตามความสนใจ การโต้ตอบสนทนา การเล่นเกมบทบาทสมมติ การเล่านิทาน การดูรูปภาพประกอบการเล่าตามด้วยการให้เด็กบอกอารมณ์ หรือแสดงความรู้สึกต่อเรื่องราวนั้น แล้วครูแนะนำเพิ่มเติมถึงการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม สอนให้รู้จักปรับอารมณ์ให้มีความมั่นคง ร่าเริง เบิกบาน อดทน ใช้เหตุผล และไม่เอาแต่ใจตัว

3.2.2 กิจกรรมการรู้จักผู้อื่น ทำได้โดยการจัดให้เด็กเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกัน ได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ฝึกรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น และรู้จักแสดงอารมณ์ที่ผู้อื่นยอมรับได้ วิธีการฝึกทำได้โดยการฟังนิทาน การยกตัวอย่างให้ฟัง การให้แสดงบทบาทสมมติ การร้องเพลง การเล่นเกม โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม การแสดงออกตามความพอใจ โดยครูคอยให้คำแนะนำในการพัฒนาการยอมรับอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นอยู่อย่างใกล้ชิด

3.2.3 กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องด้วยเด็กปฐมวัยยังอยู่ในวัยที่ใช้เหตุผลเต็มที่ไม่ได้ดีนัก การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมจึงต้องค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เด็กซึมซับความรู้สึที่ดีช้า และสร้างความเข้าใจกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ ทีละเล็กทีละน้อย เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะดีขึ้นก็สามารถประพฤติตัวได้เหมาะสมด้วยจิตสำนึกที่ดี วิธีการเล่นนิทานแล้วถามคำถามให้เด็กตอบ หรือให้เล่นบทบาทสมมติ แล้วสอดแทรกคุณธรรมให้เด็กได้คิดไปด้วยขณะเล่นบทบาทนั้นจะช่วยเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจแก่เด็กได้เป็นอย่างดี

3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมด้านสังคม

เด็กปฐมวัย เริ่มยอมรับสังคมภายนอกมากขึ้น เริ่มมีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สามารถใช้ภาษาพูดได้ดีขึ้น เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลนอกบ้าน และเด็กวัยเดียวกันในการคบหา เล่นร่วมกันได้อย่างสนุก แต่เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ในบางครั้งจึงไม่ยอมรับความคิดของใคร ทำให้เกิดความขัดแย้งและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงบ้าง เด็กยังควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ไม่ดีพอ แต่จะค่อย ๆ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ที่ละเล็กทีละน้อย การเตรียมความพร้อมด้านสังคมของเด็กทำได้ โดยการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความพร้อมทางสังคม ได้แก่ การฝึกให้ช่วยตนเอง การฝึกให้รู้จักสื่อสารกับผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การสอนให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และระเบียบต่าง ๆ รวมถึงการฝึกปฏิบัติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การฝึกเด็กทำได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แนวทางในการฝึกทำได้ดังนี้

3.3.1 ครูสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ประกอบด้วย

- ลักษณะนิสัย การแสดงออกในการทำกิจวัตรประจำวัน และการพูดคุยติดต่อกับผู้อื่น

- พฤติกรรมการเล่น ครูสังเกตลักษณะวิธีการเล่นของเด็ก และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนหรือของเล่น

- พฤติกรรมทางสังคม ครูใช้แบบสังเกตพัฒนาการซึ่งกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังตามเกณฑ์อายุในการบันทึกการสังเกต

3.3.2 เสริมสร้างความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

- ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรัก ให้ความเข้าใจและใช้เหตุผลกับเด็ก

- เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยกระตุ้นให้เด็กสนใจทำงานด้วยตนเอง ฝึกระเบียบวินัยในการทำกิจกรรม ฝึกความรับผิดชอบและช่วยเหลือผู้อื่น

- ส่งเสริมประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมโดยให้เด็กเล่นและทำงานกับเพื่อน การฝึกพูดให้กำลังใจแก่เพื่อน ชมเชยเมื่อเพื่อนทำดี ครูควรแก้ไขปรับปรุงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีด้วยเช่นกัน

- จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก ฝึกให้เด็กรู้จักยอมรับความต้องการของผู้อื่น เข้าใจบทบาทของแต่ละคน รู้จักการแบ่งปัน ผลัดเปลี่ยน รอคอย เสียสละ และร่วมมือกับผู้อื่น

- ยอมรับความแตกต่างทางบุคลิกภาพของเด็ก ครูต้องทำความเข้าใจกับบุคลิกที่แตกต่างกันของเด็ก เช่น ปรับตัวง่าย มองคนในแง่ดี หงุดหงิดง่าย ควรหาทางส่งเสริมปรับปรุงตามเหมาะสม

3.3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

- กิจกรรมพัฒนาตนเอง ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองตามความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวัน เช่น ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร การแต่งตัว การทำความสะอาดตนเอง การทำงานช่วยเหลือผู้ใหญ่ ฝึกให้เด็กใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เคารพสิทธิหน้าที่และความมีระเบียบวินัย

- กิจกรรมความสัมพันธ์กับผู้อื่น ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ ในการเล่นในร่มและกลางแจ้ง เล่นเกม ทำตามกติกาต่าง ๆ ไปทัศนศึกษาในชุมชน เขียววิทยากรมาพบปะพูดคุย สาธิตสิ่งต่าง ๆ ให้ชมและทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน

- กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไทย ทำได้โดยให้เด็กปฏิบัติในการดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน ดูแลรักษา จัดเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ ให้ชมยกย่องเกี่ยวกับธรรมชาติ ฟังนิทาน ฝักร้องเพลง เล่นบทบาทสมมติ แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อตัวอย่างพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการทำลายสิ่งแวดล้อม

3.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมด้านสติปัญญา

เด็กปฐมวัย พัฒนาสติปัญญาอย่างเป็นขั้นตอนตามแบบแผนอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการพัฒนาความสามารถทางการคิด การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ไปสู่ความเข้าใจในการสร้างสัญลักษณ์ทางความคิดก่อนขั้นการรู้คิดที่เป็นนามธรรม เด็กยังโตขึ้นพัฒนาการทางร่างกายและสมองจะยิ่งสมบูรณ์มากขึ้น จึงเริ่มมีความคิดเป็นของตนเอง อยากรู้อยากเห็น สนใจใฝ่รู้และค้นคว้าสิ่งรอบตัวด้วยตนเอง รู้จักซักถามและเลียนแบบผู้ใกล้ชิด เริ่มมีจินตนาการและความจำดีขึ้น เข้าใจในสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น ใช้ภาษาในการสื่อความหมายมากกว่าการเรียนรู้ด้วย

การกระทำ เด็กปฐมวัยยังมีความคิดยึดติดกับตนเอง ขาดเหตุผล เข้าใจความคิดของคนอื่นได้ไม่ค่อยดีนัก การใช้กิจกรรมการเตรียมความพร้อมจึงจะช่วยให้เด็กพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลได้ทันเวลาเมื่อเริ่มเรียนในระดับประถม การเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาช่วยส่งเสริมสมรรถภาพการเรียนรู้ การจดจำ การรู้จักคิดด้วยเหตุผล สร้างความสนใจใฝ่รู้และการใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม การเตรียมความพร้อมทางสติปัญญาจึงต้องจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมความสามารถทางการรู้คิด ความเข้าใจคิดหาเหตุผล การตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง การใช้ภาษาสื่อความหมายความคิดสร้างสรรค์ สมรรถภาพการเรียนรู้ ความจำ และความสนใจต่อสิ่งรอบตัว โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเด็กเป็นรายบุคคลเป็นสำคัญ แนวการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาทำได้ดังนี้

3.4.1 สังเกตพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบสมรรถภาพทางการรู้คิด และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสติปัญญา ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้ พฤติกรรมทางการเรียนรู้และการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

3.4.2 การเสริมสมรรถภาพทางสติปัญญาและการเรียนรู้ให้แก่เด็ก โดยปลูกฝังทักษะการสังเกตความแตกต่างโดยการรับรู้ การฝึกให้คิดและใช้เหตุผล การส่งเสริมให้ใช้ภาษาในการสื่อความหมาย การฝึกให้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนป็นเล่น

3.4.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยฝึกให้เด็กสังเกตสิ่งรอบตัว ทำกิจกรรมที่ต้องใช้เหตุผล ทำกิจกรรมพัฒนาภาษาและได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย (จิตตินันท์ เศษะคุปต์, 2537, หน้า 39-44)

4. กิจกรรมที่ส่งเสริมพหุปัญญา

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้ศึกษาได้สรุปและรวบรวมกิจกรรมส่งเสริมพหุปัญญา หลักการปฏิบัติกิจกรรม กลุ่มช่วงเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในวันที่ 10-12 พฤษภาคม 2542 ณ โรงแรมฮอติเคย์การ์เดน และได้นำเอกสารสรุปรวบรวมกิจกรรมดังกล่าวไปเผยแพร่แก่ครูผู้สอนที่สนใจทั่วไป กิจกรรมส่งเสริมพหุปัญญา ได้แก่ กิจกรรมเส้นเชือกมหัศจรรย์ กิจกรรมวงปีต้นไม้ กิจกรรมสร้างแพ กิจกรรมแก้วน้ำวิเศษ กิจกรรมภาษาโลกพระจันทร์ กิจกรรมนิทานพับเรือกระดาษ กิจกรรมหนังสือเดินทาง กิจกรรมแฟนท์กระเป๋ากิจกรรมประดิษฐ์เครื่องครัว กิจกรรมหุ่นมือ กิจกรรมผลิตสื่อจากเศษวัสดุ กิจกรรมฝ่ามือ-ฝ่าเท้า กิจกรรมอาหารสำหรับเด็ก กิจกรรมนันทนาการ (เพลง) กิจกรรมเกม/การเคลื่อนไหว กิจกรรมที่กล่าวข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (มยุรี เจริญภักดี, 2542, หน้า 1-13)

กิจกรรมเส้นเชือกมหัศจรรย์

จุดประสงค์

1. ปฏิบัติตามคำสั่งได้ (ด้านคำพูด/ภาษา)
2. ฝึกการนับและจัดหมวดหมู่ (ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์)
3. ฝึกความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง และความเร็ว เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ (ด้านความถนัดทางกาย)
4. สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ได้ (ด้านมนุษยสัมพันธ์)

การดำเนินกิจกรรม

1. ให้เด็กแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 5-10 คน
2. ครูแจกเส้นเชือก กลุ่มละ 1 เส้น
3. ครูชี้แจงกติกาการเล่น
4. ศึกษานหุคให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น ยืนบนเส้นเชือกเรียงตามลำดับความสูงต่ำ อ้วน-ผอม, ผมหัน-ผมยาว, สีของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เป็นต้น โดยไม่ต้องเหยียบบนเส้นเชือก (ครูสามารถกำหนดคำสั่งที่เหมาะสมได้อีก)

อุปกรณ์

เส้นเชือกขนาดกลางยาว 1 เมตร จำนวน 5 เส้น

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม
2. สนทนา/ซักถาม

กิจกรรมวงปีต้นไม้

จุดประสงค์

1. ฝึกให้เด็กรู้จักตัวเลขและการจัดประเภท (ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์)
2. ฝึกให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตของต้นไม้ (ด้านความรักธรรมชาติ)
3. ฝึกทักษะการเคลื่อนไหว (ด้านความถนัดทางกาย)
4. ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (ด้านมนุษยสัมพันธ์)

วิธีดำเนินการ

1. เด็กแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
2. ครูแจกแบบบันทึกการเจริญเติบโตของต้นไม้ให้แต่ละกลุ่ม
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่นเกมชิงอาหาร
4. ครูเตรียมกระดาษตัดเป็นชิ้นเล็กใช้แทน น้ำ, อาหาร, อากาศ, แสงแดด แยกตามสี เช่น น้ำ สีฟ้า, อาหาร สีน้ำตาล, อากาศ สีขาว แสงแดด สีส้ม
5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเพื่อแย่งน้ำ, อาหาร, อากาศ, แสงแดด (ข้อ 4) โดยครูเปิดเพลงหรือเคาะจังหวะ แล้วให้เด็กทำตามประกอบตามอิสระ พอได้ยินสัญญาณหยุด ครูไปรยกระดาษสีที่ใช้แทนน้ำ, อาหาร, อากาศ, แสงแดด ในวงกลมที่มีตัวแทนของกลุ่มยืนอยู่ เมื่อตัวแทนแย่งกันเก็บกระดาษสีเสร็จแล้ว นำไปให้สมาชิกภายในกลุ่มแยกสีว่าได้กระดาษสีอะไรบ้าง เมื่อใช้แทนน้ำ, อาหาร, อากาศ, แสงแดด แล้วจะได้น้ำมากหรือน้อยเพียงใด แล้วนำไปบันทึกหรือติดลงในตารางการเจริญเติบโตของต้นไม้ (เด็กจะใช้สัญลักษณ์แทนจำนวนเลข) (ทำซ้ำ 2-5 ครั้ง)
6. เมื่อทำ (ข้อ 5) เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มนำมาวาดรูปวงปีต้นไม้ กระดาษที่เก็บมาได้ในครั้งที่ 1 ก็จะเป็นปีที่ 1 เก็บกระดาษครั้งที่ 2 ก็จะเป็นการเจริญเติบโตของต้นไม้ในปีที่ 2 วาดไปจนครบ 5 ปี (จำนวนครั้งที่เก็บกระดาษได้ แล้วระบายสี)
7. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน

อุปกรณ์

1. กระดาษสี
2. แบบบันทึกการเจริญเติบโตของต้นไม้

การประเมินผล

1. สังเกตการทำงานร่วมกัน
2. สังเกตการนำเสนอผลงาน

กิจกรรมสร้างแพ

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม (ด้านมนุษยสัมพันธ์)
2. พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก (ด้านความถนัดทางกาย)
3. ฝึกการคิดแก้ปัญหา (ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์)

การดำเนินกิจกรรม

1. เด็กนำหลอดกาแฟ ไม้ไอศกรีม เทปใส และกรรไกร ที่ครูแจกให้มาช่วยกันสร้างแพร่วมกันเป็นกลุ่ม

2. ทดลองนำแพที่สร้างเสร็จแล้วมาลอยน้ำ ใช้เหรียญ 5 บาท วางบนแพ ถ้าแพลอยน้ำถือว่าผลงานผ่าน ถ้าแพจมน้ำให้ช่วยกันคิดวิธีสร้างแพใหม่ จนกว่าแพจะลอยน้ำได้

อุปกรณ์

1. หลอดกาแฟ จำนวน 2 หลอด
2. ไม้ไอศกรีม จำนวน 3 อัน
4. เทปใส
5. กรรไกร

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม
2. สังเกตผลงาน

กิจกรรมแก้วน้ำวิเศษ

จุดประสงค์

1. ฝึกการนับจำนวน (ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์)
2. ฝึกการคาดคะเนพื้นที่, ปริมาตร (ด้านมิติสัมพันธ์)
3. ฝึกให้เด็กทำงานเป็นทีม (ด้านมนุษยสัมพันธ์)
4. ฝึกให้เด็กมีสมาธิ (ด้านความเข้าใจตนเอง)
5. ปฏิบัติตามคำสั่งได้ (ด้านคำพูด/ภาษา)

การดำเนินกิจกรรม

1. ให้เด็กแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน
2. ครูแจกอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่ม เช่น แก้วน้ำ ลวดเสียบกระดาษ
3. ครูอธิบายคำสั่ง แล้วให้เด็กคาดคะเนว่าจะใช้ลวดเสียบกระดาษกี่อัน น้ำจึงจะล้นออกจากแก้ว
4. ให้เด็กหยิบลวดเสียบกระดาษใส่ในแก้วน้ำที่ละอันไปเรื่อย ๆ จนน้ำล้นออกมาจากแก้ว แล้วให้เด็กหยุด
5. ให้เด็กเปรียบเทียบจำนวนที่คาดคะเนไว้ก่อน กับจำนวนที่ได้จริง
6. ให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

อุปกรณ์

1. แก้วน้ำ
2. น้ำ
3. ลวดเสียบกระดาษ
4. กระดาษจดบันทึก

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม
2. การสนทนา/ซักถาม

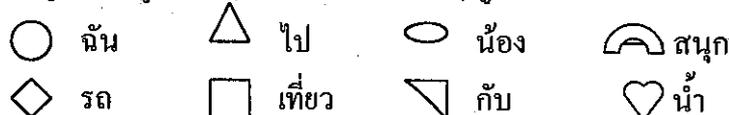
กิจกรรมโลกพระจันทร์

จุดประสงค์

1. ฝึกการใช้สัญลักษณ์ (ด้านมิติสัมพันธ์)
2. ฝึกให้เด็กรู้จักรูปทรงเรขาคณิต (ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์)
3. ฝึกการใช้ภาษาในการสื่อสาร (ด้านคำพูด/ภาษา)

วิธีดำเนินการ

1. ครูนำสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ใช้แทนคำให้เด็ก ๆ ดู เช่น

2. ครูให้เด็กแต่งประโยคจากสัญลักษณ์ เช่น   → ฉันไปเที่ยว
     → ฉันกับน้องนั่งรถ
3. เด็กแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ช่วยกันแต่งประโยคจากสัญลักษณ์ให้ได้มากที่สุด แล้วนำเสนอหน้าชั้น

จุดประสงค์

1. บัตรสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ
2. บัตรคำ

การประเมินผล

1. สังเกตการทำงานร่วมกัน
2. สังเกตการใช้ภาษาในการนำเสนอผลงาน

กิจกรรมนิทานพับเรือกระดาษ

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือ (ด้านความถนัดทางกาย)
2. เพื่อฝึกทักษะการฟัง (ด้านคำพูด/ภาษา)
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ (ด้านมิติสัมพันธ์)
4. เพื่อให้เด็กเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฝนตก พายุ (ด้านการรักธรรมชาติ)

การดำเนินกิจกรรม

1. แจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้เด็กคนละ 1 แผ่น เตรียมฟังครูเล่านิทาน และพับกระดาษเรือกระดาษ ตามนิทานที่ครูเล่า
2. ครูเล่าว่า “ครั้งหนึ่งมีโจรกลุ่มหนึ่ง ขโมยสินค้าลงเรือหนึ่งลำ (เด็กพับกระดาษเป็นเรือตามครู) เรือแล่นได้สักครูก็เกิดฝนตกหนักลงมา (เด็กตีนิ้วมือ 1 นิ้ว 2 ข้างเข้าด้วยกัน แล้วเพิ่มจำนวนนิ้วขึ้นเป็น 2, 3, 4, 5 นิ้ว เป็นเสียงฝนตก) ลมพัดแรง ๆ ทำให้เรือโคลงเคลงไปมา เมื่อลมพัดแรงมาก ๆ เข้า หัวเรือก็ขาด (เด็กฉีกกระดาษส่วนที่เป็นหัวเรือ) โจรพยายามประคองเรือให้แล่นต่อไปได้อีกระยะหนึ่ง ท้ายเรือก็ขาด (เด็กฉีกส่วนที่เป็นท้ายเรือ) โจรพยายามจะนำเรือไปให้ถึงเกาะแห่งหนึ่งที่อยู่ข้างหน้า แต่ว่าขณะนั้นพายุแรงมาก จนกระทั่งใบเรือขาดและจมลง

ทีละน้อย ๆ จนกระทั่งหายไปไหนเลย (เด็กฝึกกระดาษส่วนที่เป็นใบเรือ) เข้าวันรุ่งขึ้น ชาวเกาะ
คนหนึ่งได้พบกับสินค้าที่โจรขโมยมา เกยอยู่เต็มหาด สิ่งนั้นคือ เสื้อ นันเอง

3. ให้เด็กนำเสื้อที่ได้มาตกแต่งเป็นเสื้อที่สวยงาม ด้วยการฝึกกระดาษสีปะติด แล้วแสดง
ผลงานให้เพื่อน ๆ ดู

อุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์
2. กาว
3. กระดาษสี

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตผลงาน

กิจกรรมหนังสือเดินทาง

จุดประสงค์

1. ฝึกให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ (ด้านมิติสัมพันธ์)
2. พัฒนาการใช้ภาษา (ด้านคำพูด/ภาษา)
3. พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก (ด้านความถนัดทางภาษา)

วิธีดำเนินการ

1. ครูแจกกระดาษเปล่าให้เด็กทุกคน คนละ 3 แผ่น
2. ให้เด็กออกแบบหนังสือ และตั้งชื่อเรื่องด้วยตนเอง
3. ให้เด็กวาดภาพจากเรื่องของตนเองในกระดาษที่ครูแจกให้
4. ให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยการออกมาเล่าเรื่องจากภาพที่ตนเองวาด

อุปกรณ์

1. กระดาษ
2. สีเทียน

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การนำเสนอผลงาน

กิจกรรมพื้นที่กระเป๋ , เสื่อ

จุดประสงค์

1. ฝึกการพัฒนากล้ามเนื้อมือ – ตา ให้สัมพันธ์กัน (ด้านความถนัดทางภาษา)
2. ฝึกให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ (ด้านมิติสัมพันธ์)
3. ฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย (ด้านความเข้าใจตนเอง)

วิธีดำเนินการ

1. ครูแนะนำการใช้สีพื้นที่กระเป๋ , เสื่อ โดยการสาธิตให้เด็กดูก่อน
2. ให้เด็กฝึกพื้นที่กระเป๋ , เสื่อที่เตรียมมาจากบ้าน ตามความสนใจและให้ทำงานอย่างอิสระ
3. เมื่อเด็กทำเสร็จแล้ว ให้เด็กนำไปรีด (โดยครูรีดให้) ตามลำดับ ก่อน-หลัง

อุปกรณ์

1. กระเป๋ , เสื่อ
2. สีเขียนผ้า
3. เตารีด

การประเมินผล

1. สังเกตการทำกิจกรรม
2. สังเกตผลงานของเด็ก

กิจกรรมประดิษฐ์เครื่องครัว

จุดประสงค์

1. ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ (ด้านมิติสัมพันธ์)
3. ฝึกการใช้ภาษา (ด้านคำพูด/ภาษา)
4. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (ด้านมิติสัมพันธ์)
5. ฝึกการวางแผน การคิด และการสังเกต (ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์)

การดำเนินกิจกรรม

1. เด็กแบ่งกลุ่ม
2. นำเศษวัสดุเหลือใช้ที่นำมาจากบ้านช่วยกันประดิษฐ์เป็นของใช้ในครัวเรือนให้ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด
3. แต่ละกลุ่มนำสิ่งประดิษฐ์ที่เสร็จแล้วมาแสดงผลงาน ในลักษณะการโฆษณาสินค้าของตน พร้อมทั้งบอกประโยชน์และการใช้งาน และตั้งชื่อบริษัทที่ผลิต

อุปกรณ์

1. เศษวัสดุเหลือใช้
2. กาว
3. กรรไกร

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตผลงาน

กิจกรรมหุ่นมือ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กพัฒนาทางด้านภาษา (ด้านคำพูด/ภาษา)
2. ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ (ด้านมิติสัมพันธ์)
3. ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม (ด้านมนุษยสัมพันธ์)
4. ฝึกให้เด็กกล้าแสดงออก (ด้านความเข้าใจตนเอง)

วิธีดำเนินการ

1. ให้เด็กแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
2. ครูแจกวัสดุที่ใช้ทำหุ่นมือให้เด็กแต่ละกลุ่ม (ครูเตรียมชิ้นส่วนให้)
3. ให้เด็กประกอบชิ้นส่วนทำหุ่นมือร่วมกัน
4. ให้แต่ละกลุ่มเล่าเรื่อง นิทาน ที่ตนเองสนใจ

อุปกรณ์

1. ชิ้นส่วนประกอบหุ่นมือ
2. เจ็ม ด้าย กรรไกร กาว

การประเมินผล

1. สังเกตการปรับตัวในการเล่นร่วมกันกับเพื่อน
2. สังเกตการแสดงออกและการใช้ภาษาสื่อสารกับเพื่อน

กิจกรรมผลิตเศษวัสดุ

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อมือ – ตา (ด้านความถนัดทางกาย)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (ด้านมิติสัมพันธ์)
3. เพื่อฝึกการใช้ภาษา (ด้านคำพูด/ภาษา)

วิธีดำเนินการ

1. ให้เด็กนำเศษวัสดุที่นำมาจากบ้าน ประดิษฐ์เป็นของเล่นตามความชอบและความ

สนใจ

2. ให้เด็กแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเอง

อุปกรณ์

1. กาว
2. กรรไกร
3. เศษวัสดุ

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ผลงานของเด็ก

กิจกรรมฝ่ามือ-ฝ่าเท้า

จุดประสงค์

1. ฝึกการเคลื่อนไหวและการทรงตัวในทิศทางต่าง ๆ (ด้านมิติสัมพันธ์)
2. ฝึกทักษะการสัมผัสผิวลักษณะต่าง ๆ (ด้านความถนัดทางกาย)
3. พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ (ด้านความถนัดทางกาย)

วิธีดำเนินการ

1. ครูแจกกระดาษแข็งให้เด็กตัดเป็นรูปฝ่ามือ-ฝ่าเท้าของตัวเอง
2. ให้เด็กระบายสีรูปฝ่ามือ-ฝ่าเท้า
3. ครูให้เด็กนำวัสดุที่มีผิวต่างกันมาติดที่ฝ่ามือ-ฝ่าเท้า แล้วให้เด็กสัมผัส
4. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับลักษณะของผิวสัมผัสต่าง ๆ
5. แบ่งกลุ่มเด็ก กลุ่มละ 5 คน ให้เด็กนำฝ่ามือ-ฝ่าเท้า จัดวางบนพื้นตามลักษณะการเคลื่อนไหวที่ต้องการ
6. ให้เด็กแต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวแข่งกัน

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง
2. กรรไกร
3. กาว
4. เศษวัสดุที่มีผิวต่างกัน

การประเมินผล

1. สังเกตการทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนา/ซักถาม
3. สังเกตการปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ

กิจกรรมอาหารสำหรับเด็ก

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ด้านมนุษยสัมพันธ์)
2. เพื่อฝึกการรับรู้รสและกลิ่นของอาหารด้วยการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ (ด้านความถนัดทางกาย)
3. เพื่อฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบและการปฏิบัติตามข้อตกลง (ด้านความเข้าใจตนเอง)
4. เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การมีสมาธิในการทำงาน (ด้านความเข้าใจตนเอง)

วิธีดำเนินการ

1. แบ่งกลุ่มเด็ก กลุ่มละ 5-10 คน
2. ให้เด็กทำอาหารอย่างง่าย ๆ กลุ่มละ 1 อย่าง
3. ให้เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนออาหารที่ตนเองทำว่า อาหารมีชื่อว่าอะไร มีส่วนประกอบอะไรบ้าง โทษ และประโยชน์อย่างไรบ้าง
4. ให้เด็กแลกเปลี่ยนกันชิมอาหารของกลุ่มอื่น ๆ บ้าง
5. ให้เด็กทำความสะอาด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว

อุปกรณ์

1. วัสดุ ส่วนประกอบในการทำอาหาร

การประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนา ชักถาม
3. การนำเสนอผลงาน

กิจกรรมนันทนาการ (เพลง)

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกให้เด็กได้แสดงออกตามจินตนาการของตนเอง (ด้านความเข้าใจตนเอง)
2. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด (ด้านความเข้าใจตนเอง)
3. เพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะเสียงเพลง (ด้านความถนัดทางกาย, ด้านดนตรีและจังหวะ)

วิธีดำเนินการ

1. ให้เด็กเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางประกอบบทเพลงต่างๆ เช่น เพลง สวัสดิ์ เพลงลูกหมู เพลงกอไก่ เพลงเพื่อนใจ ฯลฯ
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเนื้อหาในบทเพลง

อุปกรณ์

1. เครื่องเทป
2. เพลงต่าง ๆ
3. เครื่องเคาะจังหวะ

การประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การสนทนาซักถาม

กิจกรรมเกมและการเคลื่อนไหว

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีในการเคลื่อนไหว (ด้านความถนัดทางกาย)
2. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือในกลุ่ม(ด้านมนุษยสัมพันธ์)
3. เพื่อให้โอกาสเด็กแสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ด้านมิติสัมพันธ์, ด้านความเข้าใจตนเอง)
4. เพื่อฝึกให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง (ด้านคำพูด/ภาษา)

วิธีดำเนินการ

1. ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเอง โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้มากที่สุด
2. การปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามที่ครูออกคำสั่ง เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การทำท่าตามคำสั่ง ฯลฯ
3. การทำท่าประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง โดยให้เด็กเคลื่อนไหวหรือบริหารร่างกายอย่างอิสระประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง

อุปกรณ์

1. เครื่องเตาจันทะ
2. เพลง

การประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

จากกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ระดับของการแสดงพฤติกรรมในการวัดและประเมินความพร้อมในการเรียนจะแบ่งระดับการแสดงออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับ 1 เด็กมีความลังเล ไม่แน่ใจ อิดออด ไม่ยอมลงมือทำกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเด็กยังไม่พร้อม ยังไม่มีความมั่นใจและยังไม่เชื่อว่าจะปลอดภัย ครูต้องช่วย เร้าและแสดงเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งคอยอยู่ใกล้ ๆ ค่อย ๆ นำเด็กให้ทำทีละน้อย ทีละท่า พร้อมทั้งให้กำลังใจอยู่เสมอ เด็กก็จะค่อย ๆ ทำตาม

ระดับ 2 เมื่อเด็กกล้าทำตามแล้ว ครูก็ค่อย ๆ กระตุ้นน้อยลง แต่เด็กยังไม่คล่อง ทำทางยังไม่ดี ครูก็ต้องคอยแก้ไข เสนอแนะ และให้กำลังใจให้เด็กฝึกเองมากขึ้น ทำบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว และทำทางที่ดี สง่างาม

ระดับ 3 เมื่อเด็กฝึกฝนไปมาก ๆ นาน ๆ เข้า เด็กก็จะแสดงได้อย่างไม่ต้องกระตุ้นเตือน ทำทางดี มีความสัมพันธ์ดี ไม่หยุดชะงัก และมีความภูมิใจที่ได้แสดง

(คู่มือการวัดและประเมินความพร้อมในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ)

การเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจสังคม และสติปัญญา เป็นไปอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันหมดทุกด้าน พัฒนาการขั้นต้นจะเป็นรากฐานของพัฒนาการขั้นต่อ ๆ ไป ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความสามารถใหม่ ๆ ติดตามมาทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ครูผู้ให้การอบรมดูแลเด็กที่เข้าใจหลักการเตรียมความพร้อมเหล่านี้ ย่อมสามารถจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตามมาที่ถูกทิศทางในบั้นปลาย (พันนรา ปัญญา, 2542)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรดี เลิศไกร (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์มีพัฒนาการทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและเชาวน์ปัญญา สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ไม่เป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์

ในปีเดียวกัน อารีย์ เกษมรัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบเข้มงวด กวดขัน และแบบรักทนุถนอม พบว่า เด็กที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า เมื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถามพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่จัดประสบการณ์โดยไม่ใช้คำถาม

วรรณา แจ่มกังวาล (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดรวบยอดในด้านการอนุรักษ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมการศึกษาปกติและที่เสริมด้วยเกมด้านมิติสัมพันธ์พบว่า เด็กที่จัดกิจกรรมการเล่น เกม การศึกษาที่เสริมด้วยเกมด้วยมิติสัมพันธ์มีความคิดรวบยอดในด้านการอนุรักษ์เพิ่มขึ้น

พรพิมล พิสุทธิพันธ์พงศ์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความพร้อมทางสติปัญญาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมทางสติปัญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การอบรมเลี้ยงดูลักษณะใช้เหตุผล

ชูศรี ตันพงศ์ (2541) ทำวิจัยเรื่อง การฝึกอบรมครูมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรฝึกอบรมครูมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ผลการปฏิบัติงานจากระบวนการฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 71.15 ถึงร้อยละ 94.23 เขียนแสดงความคิดเห็นเชิงบวกในหัวข้อต่าง ๆ ของกระบวนการฝึกอบรม

ในปีเดียวกัน สรัญญา วัฒนวิศาล ทำการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง สมรรถภาพและความต้องการการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูอนุบาลในเรื่องความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนระดับอนุบาลในด้านเนื้อหาวิชา และด้านวิชาชีพครู พบว่าครูอนุบาลมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านความต้องการการพัฒนา

ของครูอนุบาลอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการดูแลเด็กและการประเมิน และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ

พันนรา ปัญญา (2542) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมของผู้ดูแลเด็กสูงกว่าการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่พบเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้กับเด็กในลักษณะต่าง ๆ ผลการวิจัยที่ค้นพบล้วนส่งผลถึงการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และเชาวน์ปัญญา เหมาะสมกับวัย ผู้ศึกษาจึงหวังได้ว่าการติดตามผลการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในครั้งนี้ น่าจะส่งผลในทางบวกเช่นเดียวกันกับข้อค้นพบที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น